

Poradnik rodzica

Motto Naszej Dobrej Szkoły:

„Nie takie ważne, żeby człowiek dużo wiedział, ale żeby dobrze wiedział, nie żeby umiał na pamięć, a żeby rozumiał, nie żeby go wszystko troszkę obchodziło, a żeby go coś naprawdę zajmowało”

Janusz Korczak

Opracowanie: Krzysztof Kasperek

Spis treści

1. Misja szkoły.....	3
2. Nasze wartości.....	3
3. Profil absolwenta – Kogo kształcimy?.....	4
4. Kluczowe kompetencje na lata 2023/2026 określone przez radę pedagogiczną.....	5
5. Harmonogram wdrażania programu w szkole.....	5
6. Filary programu edukacyjnego.....	6
7. Jakich metod używamy żeby je realizować?.....	8
8. Co ze sprawdzianami i kartkówkami w szkole? Inne formy weryfikacji wiedzy.....	16
9. Co zamiast zadań domowych?.....	16
10. Nauka czytania i pisanie w klasach młodszych.....	17
11. Rola i zadania nauczyciela.....	19
12. Jak wygląda nasz dzień?.....	20
13. Jak nauczyciel gromadzi informacje o postępach ucznia? Co zamiast ocen cyfrowych?.....	23

1. Misja szkoły

Wierzymy, że każde dziecko nosi w sobie potencjał spełniania swoich marzeń. W „Naszej Dobrej Szkole” chcemy podarować im „latawce” po to, żeby zamiast pod nogi zawsze patrzyły w niebo i kroczyły przez życie z podniesionymi głowami, żeby z nieustającą ciekawością zachwycały się światem, wyrastając na szczęśliwych i spełnionych dorosłych.

2. Nasze wartości

1. W każdym dostrzegamy dobro - *To jest nasz fundament, na którym chcemy budować szkołę. Wierzymy, że każdy i każda z nas jest dobry. Szukamy tego dobra u siebie, dzieci i innych.*

Dlatego rozwijamy swoje umiejętności komunikacyjne i budowania relacji, poprzez udział w szkoleniach i stosowanie "Porozumienia Bez Przemocy", które jest filarem budowania relacji w klasach.

2. Wspólnotowość - *Ważne jest dla nas budowanie wspólnoty. Dawanie sobie nawzajem poczucia przynależności. Każda i każdy z nas, bez względu na rolę - uczniowie, rodzice, grono pedagogiczne, tworzą naszą wspólnotę. Dlatego na poszczególnych poziomach decyzje podejmowane są wspólnie, angażujemy się w projekty międzyprzedmiotowe i interdyscyplinarne, współtworzymy ważne wydarzenia szkolne, budujemy wspólnotę kręgu i samorządności.*

3. Edukacja przez ciekawość - *Pracujemy w edukacji, która wyraża się poprzez wzbudzenie ciekawości i zaangażowania. Dlatego rozwijamy umiejętności uczenia się przez całe życie, zadawania pytań i poszukiwania zainteresowań. Pracujemy metodą projektową w klasach, praktykujemy uczenie się od siebie nawzajem w czasie pracy własnej. Wychodzimy myśleniem o edukacji poza system lekcyjny i przedmiotowy.*

4. Uczciwość - *Jesteśmy uczciwi wobec siebie i innych. Stajemy w prawdzie i budujemy na tym nasze relacje. Dlatego dajemy uczniom przestrzeń do popełniania błędów, posiadamy jednoznaczny i przejrzysty system oceniania dla wszystkich oparty o ocenianie kształtujące, które daje rzetelną informację zwrotną uczniom, rodzicom i nauczycielom.*

5. Odpowiedzialność - *Bierzemy odpowiedzialność za swoje obowiązki. Wywiązujemy się z zobowiązań. Dbamy o granice swoje i innych. Dlatego współpracujemy i jasno określamy nasze role i możliwy zakres zaangażowania, angażujemy się poprzez podejmowanie decyzji, dajemy przestrzeń dzieciom na partycypację w procesie edukacji.*

3. Profil absolwenta – Kogo kształcimy?

Poprzez realizację ww. celów i wartości Szkoła dąży do wykreowania modelu absolwenta.

Zgodnie z nim absolwent/ka „Naszej Dobrej Szkoły”:

1. Komunikuje się efektywnie (ze świadomością swoich potrzeb, uczuć i intencji i z szacunkiem).
2. Posiada umiejętność samodzielnego uczenia się i zarządzania swoją aktywnością.
3. Potrafi myśleć krytycznie, trafnie dostrzegać problemy i znajdować dla nich rozwiązania.
4. Jest elastyczny i adaptuje się do warunków zmieniającego się świata.
5. Porozumiewa się w języku obcym, jest otwarty na inne kultury.
6. Cechuje go odpowiedzialność za swoją postawę względem środowiska przyrodniczego.
7. Rozwinął umiejętności efektywnej i życzliwej komunikacji z innymi ludźmi, współpracy, współdziałania zamiast rywalizacji i współzawodnictwa.
8. Rozumie siebie oraz jest świadomy swoich potrzeb
9. Jest ufny wobec ludzi, świata, własnej przyszłości.
10. Rozwija umiejętności przeżywania radości i wdzięczności.
11. Cechuje się Ciekawością poznawczą, zdolnością do obdarzania uwagą ludzi i przyrody, a w szczególności stawiania pytań.
12. Ma otwartość na szeroko rozumianą odmienność, różnorodność w świecie ludzi i przyrody.
13. Posiada wolę podejmowania działania i doprowadzania go do końca.

4. Kluczowe kompetencje na lata 2023/2026 określone przez radę pedagogiczną

1. Efektywna komunikacja pisemna i ustna
2. Rozwiązywanie problemów i myślenie krytyczne
3. Elastyczność i umiejętność adaptacji do nowych warunków
4. Umiejętność uczenia się przez całe życie
5. Porozumiewanie się w języku obcym

5. Filary programu edukacyjnego

IV filary programu edukacyjnego w NDS:

1. Współpraca

- Nauczyciele stymulują współpracę uczniów;
- Istnieją różne formy współpracy: współdziałanie i uczenie się od siebie nawzajem;
- Współpraca uczniów opiera się na wzajemnym szacunku;
- Uczniowie w grupach, „stolikowych” pracują jako zespół;
- Klasa to również zespół, działający wspólnie w wielu sytuacjach, więc przygotowuje wspólne cele;
- Niektórzy uczniowie w czasie pracy zespołowej pełnią rolę mentora, lidera;
- Wśród zadań pracy tygodniowej powinna pojawić się część poświęcona współpracy w grupie;
- Uczniowie wspierają się i pomagają sobie w pracy;
- Nauczyciel i uczniowie dbają o pozytywną atmosferę pracy w grupie.

2. Samodzielność

- Prócz standardowych lekcji i pracy projektowej istnieje struktura pracy samodzielnej nazywanej „pracą własną”. Inaczej wygląda ona na poziomie 0-3 a inaczej na poziomie 4-6;
- Uczniowie, w ramach pracy tygodniowej, pracują nad wybranym przez siebie zadaniem;
- Nauczyciele zapewniają instrumenty promujące niezależność uczniów takie, jak tygodniowa karta zadań, tablica planowania, dziennik pracy, karty samooceny i autorefleksji itp.;
- Uczniowie mogą planować, sprawdzać i oceniać swoją pracę, a następnie stwierdzić, że efekty ich pracy samodzielnej zależą tylko od nich samych;
- Uczniowie używają różnych narzędzi, np. instrukcji czynnościowych; ilość czasu jest dla uczniów wystarczająca, aby skończyli pracę samodzielną;
- Organizacja klasy skupia się na samodzielności uczniów;
- Małe problemy społeczne są samodzielnie rozwiązywane przez dzieci,
- W grupie należy dbać o utrzymanie przyjemnej, pozytywnej atmosfery pracy.

3. Odpowiedzialność

- Nauczyciel umożliwia uczniom dokonywanie wyborów, za które to oni będą odpowiedzialni (również tych błędnych)
- Uczniowie przejmują odpowiedzialność za własne inicjatywy;
- Dobrze zorganizowane otoczenie i jasno określone zasady wpływają na rozwój odpowiedzialności u uczniów;
- Jeśli dziecko czegoś nie wie, nie udaje się natychmiast po pomoc do nauczyciela, lecz postępuje według określonego wcześniej schematu;
- Uczniowie mogą powiedzieć, co nimi kierowało, kiedy organizowali swój czas pracy;
- Uczniowie samodzielnie biorą materiały i pomoce, których potrzebują do wykonania zadania;
- Uczniowie sami sprawdzają i poprawiają swoje prace;
- Uczniowie wspólnie są odpowiedzialni za miejsce swej pracy;
- Uczniowie biorą udział w ocenie własnej pracy;
- Uniezależnienie od nagród i kar. W kształtowaniu postaw wybieramy dialog. Uczymy nasze uczennice i uczniów słuchania siebie i drugiego człowieka, refleksyjnego przyglądania się swoim wyborom i samooceny zachowania.

4. Refleksja

Uczniowska autorefleksja w NDS obejmuje następujące obszary:

- Uczniowie wiedzą jaki jest cel lekcji i projektów;
- Uczniowie wiedzą do czego mogą wykorzystać pozyskaną wiedzę;
- Uczniowie wiedzą ile czasu zajmie im praca;
- Uczniowie wiedzą na jakie etapy mogą podzielić zdobywanie wiedzy;
- Uczniowie wiedzą jakie materiały mogą wykorzystać, aby lepiej zrozumieć temat;
- Uczniowie wiedzą jak mogą sprawdzić się sam? Skąd będę wiedział, czy to co robię, robię dobrze? Z kim mogę przedyskutować zdobytą wiedzę
- Przed oddaniem pracy istnieją jasne procedury dotyczące jej sprawdzenia przez ucznia;
- Uczeń wie, co może zrobić, aby ułatwić sobie pozyskiwanie wiedzy? Gdzie może doskonalić zdobytą wiedzę.

6. Jakich metod używamy żeby je realizować?

1. Pierwsza metoda - Praca własna

Klasy 0-3

Podczas zajęć lekcyjnych nazywanych pracą własną, Dziecko realizuje program w indywidualny sposób. Oznacza to, że gdy posiada jakąś umiejętność, nie musi czekać na innych, jak ma to miejsce w tradycyjnych szkołach, tylko od razu przechodzi do nowych treści. Z drugiej strony dziecko, które potrzebuje więcej czasu na ćwiczenia nie działa pod presją tej części klasy, która poprzez to, że umie zaczynałaby się nudzić i przeszkadzać. W trakcie pracy własnej prowadzonej w ramach zajęć szkoły podstawowej, dziecko ma okazję nie tylko do indywidualnej nauki z nauczycielem, ale też może przećwiczyć daną umiejętność na kilku poziomach trudności przy użyciu pomocy dydaktycznych Montessori, w które wyposażona jest sala. Praca własna to też czas na rozwijanie zainteresowań. Ponieważ są to codzienne zajęcia trwające 2 godziny, uczeń ma wiele czasu na przepracowanie zadań obowiązkowych, dodatkowych oraz tych, które sam wybierze. W młodszych klasach szkoły podstawowej często są to projekty przyrodnicze w formie prezentacji do wystąpień publicznych, stworzenie quizu dla klasy czy plakatu z profesjonalnymi opisami cech osobniczych zwierząt. Warto nadmienić, że w tym czasie dziecko nie musi siedzieć w ławce, może wybrać sobie miejsce, gdzie będzie się uczyć. Często decyduje o tym pomoc, którą wybierze, gdyż niektóre, takie jak linie czasu czy karty liczbowe do zabawy w bank potrzebują więcej przestrzeni.

Klasy 4-5

Specyfika pracy w klasach 4-5 różni się od pracy w edukacji wczesnoszkolnej. Praca własna odbywa się dwa dni w tygodniu i trwa około 2 godzin (**wtorek - środa 8.30-10.10**) W czasie pracy własnej w klasie obecny jest opiekun pracy własnej, którego rolą jest wspieranie dzieci w procesie samodzielnej edukacji. Opiekun dostarcza narzędzi, pomaga w planowaniu i ewaluacji zadań. Jest osobą wyznaczającą granice związane z pracą. Czas pracy własnej w starszych klasach jest to czas nieprzerwanej pracy dzieci w przygotowanym przez zespół nauczycieli otoczeniu. W czasie pracy własnej dzieci mają wybór i możliwość realizowania zadań przedmiotowych wynikających z

programu lekcji lub podążanie własnym indywidualnym trybem nauczania w oparciu o nasze 4 filary i przygotowane przez zespół narzędzia. W czasie pracy własnej uczeń może pracować indywidualnie, w parach lub w większej grupie.

Pracy własnej towarzyszą narzędzia dopasowane pod kątem umiejętności dzieci do każdego z poziomów, takie jak:

1. Tablica planowania zadań

W NDS uczeń jest informowany z tygodniowym wyprzedzeniem o celach jego pracy oraz o zadaniach, jakie przygotował dla niego nauczyciel. Po zapoznaniu się z nimi, uczeń sam wybiera kolejność i sposób ich wykonania. Tak właśnie realizuje się w praktyce filar samodzielności. Dodatkowo nauczyciel zyskuje możliwość zastosowania indywidualizacji w pracy z każdym dzieckiem. Podczas samodzielnej pracy może się okazać, że dzieci w danej grupie pracują na różnych poziomach, zgodnie z własnymi możliwościami i zainteresowaniami. Na tablicy znajdują się imiona wszystkich uczniów z grupy oraz wykaz poszczególnych zadań, jakie należy wykonać w tygodniowym przedziale czasowym. Tablica zadań w przejrzysty sposób pokazuje więc: kto, co i kiedy ma zrobić. Przy tablicy zadań dzieci znajdują również materiały oraz instrukcje potrzebne do wykonania swojej pracy. Jeśli jest to np. praca plastyczna, w pobliżu znajdzie się instrukcja do niej, a uczeń zdecyduje kiedy i w jakim tempie ją wykona. W grupie wczesnoszkolnej dzieci, za pomocą magnesu czy kolorowego znaczka, jedynie zaznaczają kolorem dzień wykonanej pracy (według kolorów dni tygodnia wiszących na ścianie w sali). Im mniejsze dzieci, tym więcej powinno być wizualizacji informacji, na czym ma polegać wykonanie zadania. Ponadto dziecko otrzymuje własny dziennik pracy. Po skończonej pracy zakreśla na niej właściwe okienko, dotyczące określonego tematu - np. w danym tygodniu dziecko ma wykonać pracę z zakresu botaniki i zoologii. Dzięki korzystaniu z tablicy zadań, zespół nauczycieli ma stały ogląd sytuacji, ile dzieci wykonało już swoje zadania, a ile jeszcze ich nie zrobiło. Pracując z tablicą, uczniowie którzy zakończą zadanie muszą sprawdzić zadanie zgodnie z wytycznymi ustalonymi z nauczycielem i mogą zdjąć magnes. Jeśli dziecko nie zrobiło zadania w zaplanowanym terminie opiekun pracy własnej lub wychowawca powinien zadbać o wsparcie w ponownym zaplanowaniu pracy.

Poniedziałek i piątek są dwoma ważnymi dniami w tygodniowym planie pracy. Wówczas odbywają się swego rodzaju „narady klasowe”, podczas których poruszane są wszystkie zagadnienia związane z zadaniami. W poniedziałek omawiamy wszystkie zadania zaplanowane na nadchodzący tydzień, zarówno pod kątem celów, jak i sposobów wykonania. W piątek jest czas na

dyskusję na temat naszego planowania i refleksję dotyczącą wykonania zadania czy mieliśmy z tym problem, czy nie, czy prosiliśmy o pomoc, czy też potrafilimy sobie z danym zadaniem poradzić sami. W piątek podajemy i wyjaśniamy powody zmiany terminu wykonania zadania, o ile taka sytuacja miała miejsce oraz zastanawiamy się, jak temu zaradzić w przyszłości.

2. Tablica wizualizacji tygodnia ze wspólnym planowaniem aktywności z uczniami. Na tablicy zaznaczamy plany na najbliższy tydzień lub dwa tygodnie. Uwzględniamy kręgi, prace własną, lekcje, spotkania, wycieczki. Jest to narzędzie ułatwiające planowanie pracy przez dzieci.

3. Instrukcje i karty zadań/projektów – Są to instrukcje do zadań na czas pracy własnej uwzględniające kryteria sukcesu. Instrukcje są przywieszane do tablicy.

4. Dzienniczek pracy - celem jest zaplanowanie przez uczennicę/ucznia pracy własnej w perspektywie 1/2 tygodni. Kartę przygotowuje opiekun pracy własnej na podstawie “obecnych w sali “ materiałów do pracy własnej. Zaplanowane przez uczennicę i uczniów działania i stopień ich realizacji stanowią podstawę do samooceny i wsparcia dziecka w konkretnym obszarze przez opiekuna pracy własnej lub przedmiotowca

5. karty samooceny pracy własnej, karta sprawdź, czy potrafisz, karta projektów, karta samooceny semestralnej oparta o górę zachowania - w piątek na kręgu uczennicę i uczniowie oceniają swoją pracę na podstawie dziennika pracy i “wytworzonych” dzieł swojej pracy. Karta samooceny przygotowana jest na miesiąc i stanowi element portfolio. Jest informacją dla ucznia o jego postępach, zaangażowaniu lub ich braku, a tym samym jest informacją dla nauczycieli o obszarach zainteresowań i postępów uczniów.

6. Portfolio uczniowskie – Indywidualne portfolio dla każdego dziecka organizuje i porządkuje prace wychowanków oraz dostarcza nauczycielowi informacji na temat rozwoju dziecka. Zgodnie z przyjętą interpretacją dokumentacji pedagogicznej jest ona próbą odejścia od oceny dzieci w odniesieniu do opracowanych z góry standardów i celów. Indywidualne portfolio dla każdego dziecka organizuje i porządkuje prace wychowanków oraz dostarcza nauczycielowi informacji na temat rozwoju dziecka. Zgodnie z przyjętą interpretacją dokumentacji pedagogicznej jest ona próbą odejścia od oceny dzieci w odniesieniu do opracowanych z góry standardów i celów. Proces umieszczania prac w portfolio to wspólna decyzja dziecka i wychowawcy związana z samooceną dokonywaną na koniec tygodnia.

Jak powstaje portfolio:

Cechy portfolio:

1. Portfolio stanowi świadomie wybrany przez ucznia zestaw jego prac. Nauczyciel odgrywa rolę wspierającą w procesie selekcji.
2. Portfolio obejmuje prace z różnych dziedzin przedmiotowych obszarów kształcenia
3. Zbiór tworzony jest w czasie równoległym z danym okresem sprawozdawczości wyników
4. Wybór elementów portfolio odbywa się we wzajemnym porozumieniu ucznia z nauczycielem.
5. Portfolio, ze względu na dobór elementów, daje dobry obraz ogólnego, osobistego rozwoju ucznia.
6. Uczeń dobiera materiały do portfolio w taki sposób, by utworzyć możliwie pełny obraz własnego rozwoju.
7. W portfolio znaleźć można coś więcej, niż prace pisemne i klasówki
8. Portfolio jest formą oceny poprzedniego okresu.
9. Uczeń sam dokonuje refleksji na temat określonych, wybranych elementów portfolio.
10. Portfolio musi być skonstruowane w taki sposób, by uczeń sam mógł przeprowadzić prezentację jego zawartości.

Punkty wyjścia dla portfolio:

Portfolio ma być odzwierciedleniem podstawowych zasad wynikających z koncepcji szkoły. Z tego względu przedstawiać ma następujące aspekty:

- stopień samodzielności ucznia
- obieranie własnych celów
- branie na siebie odpowiedzialności
- formy współpracy
- rozwój samostrzegania
- oryginalność
- zdolność dokonywania refleksji nad własną pracą
- osobowość

2. Druga metoda - Metoda projektowa

Projekt jest terminowym zadaniem, wymagającym podejmowania różnorodnych aktywności, **realizowanym samodzielnie przez uczniów**, według przygotowanego wcześniej planu. Jest to

jedno z podstawowych narzędzi pracy nauczycieli przedmiotowych w szkole. Projekty odbywają się wokół wcześniej przygotowanych interdyscyplinarnych ścieżek przedmiotowych. Projektom towarzyszą takie narzędzia jak karta i harmonogram projektu (**Załącznik 6**)

3. Trzecia metoda - Porozumienie bez przemocy

Założenia Porozumienia bez Przemocy odpowiadają edukacji opartej na jakościowych relacjach, budujących poczucie własnej wartości u uczniów. Wspierają rozwiązywanie pojawiających się problemów. W trakcie tego roku szkolnego nauczyciele zostaną przeszkoleni w obszarze empatycznej komunikacji, tak by:

- praktykować self empatię i empatię dla drugiego,
- pozostać w kontakcie, gdy pojawiają się trudności,
- zadbać o siebie w trudnych sytuacjach,
- słyszeć i widzieć swoich podopiecznych poza ich zachowaniem,
- dostrzegać potrzeby innych i szukać rozwiązań uwzględniających wszystkich zainteresowanych,
- z empatią reagować na "nie" ucznia,
- pokazywać swoje granice,
- skutecznie rozwiązywać konflikty i uczyć tej umiejętności swoich wychowanków,

W II semestrze zostaną przeprowadzone warsztaty dla uczniów klas 1-3 i 4-5 pozwalające dzieciom przejąć odpowiedzialność za konflikt i wyposażające je w umiejętności rozwiązywania sytuacji trudnych (mini kręgi, mini mediacje).

4. Czwarta metoda - Ocenianie kształtujące

Nauczyciele Naszej Dobrej Szkoły stosują ocenianie kształtujące w całym cyklu kształcenia. Różnicują jego elementy na poziomie klas 0-3 i 4-6.

Ocenianie kształtujące wspiera ucznia/uczennicę w procesie edukacyjnym oraz sprawi, że:

- potrafi powiązać wcześniejszą wiedzę z nowymi zagadnieniami,
- potrafi określić po lekcji, czego nauczył(a) się,
- potrafi określić, w jakim stopniu został zrealizowany cel,
- ma świadomość, że codziennie zdobywa nowe umiejętności i osiąga sukces.

1. Cele lekcji

Na początku lekcji nauczyciel wspólnie z uczniami ustala cele lekcji. Uczniowie otrzymują zapisany cele do wklejenia do zeszytu lub zapisują go samodzielnie. Cel sformułowany jest w języku zrozumiałym dla uczniów np. „nauczyłem się, że..., dowiedziałem się, że...”, przy czym forma zapisu celu będzie zależna od specyfiki przedmiotu. Pod koniec lekcji uczniowie weryfikują czy cel został przez nich zrealizowany

2. Kryteria oceniania (NaCoBeZu)

Uczniowie otrzymują kryteria oceniania zarówno przed każdym działem jak i przed każdą pracą pisemną, która będzie oceniana oceną sumującą. Uczniowie mogą otrzymać ten sam wykaz kryteriów do kilku prac pisemnych zależne jest to bowiem od specyfiki przedmiotu. Taka sytuacja może wystąpić także wtedy, gdy prace sprawdzają te same kompetencje, np kryteria oceniania dyktanda. Nauczyciel konsekwentnie ocenia tylko to, co wcześniej zostało zawarte w kryteriach oceniania.

3. Informacja zwrotna

Informacja zwrotna, którą uczeń otrzymuje po wykonanej pracy zawiera trzy obowiązkowe elementy i jeden dodatkowy, który zależny jest od formy pracy, do której nauczyciel pisze komentarz.

Informacja zwrotna odpowiada na pytania:

- *co uczeń dobrze zrobił?*

- *co należy poprawić?*

- *jak należy poprawić?*

* - *jak uczeń może dalej się rozwijać?*

Umieszczenie tego ostatniego elementu w informacji zwrotnej zależne jest od zainteresowań, zdolności, pasji ucznia i potencjału jaki w nim jest. Informacje zwrotną nauczyciel umieszcza także na pracy ocenianej oceną sumującą. Informacja zwrotna będzie przekazywana uczniom i rodzicom w formie (ustnej, pisemnej) i z częstotliwością ustaloną przez nauczyciela przedmiotu.

4. Ocena sumująca i kształtująca

Ocena sumująca wyrażona jest stopniem, a ocena kształtująca ma formę informacji zwrotnej. Nauczyciele wystawiając ocenę sumującą uzupełniają ją informacją zwrotną, tak uświadomić uczniowie co zrobił poprawnie, a co wymaga poprawy. Formy pracy i tym samym sposoby

weryfikacji wiedzy są zależne od specyfiki przedmiotu i są opisane w Przedmiotowym Systemie Oceniania

5. Atmosfera uczenia się

Nauczyciel wspólnie z uczniami ustali zasady sprzyjające procesowi uczenia się. W ciągu dwóch pierwszych tygodni września uczniowie wezmą udział w zajęciach, które wspierają budowanie atmosfery uczenia się, zwiększają poczucie własnej wartości, wspierają samodzielność, odpowiedzialność i współodpowiedzialność, kształtują pracę zespołową i wzmacniają więzi wspólnotowe. Podczas lekcji uczniowie w porozumieniu z nauczycielem mogą stosować metodniki, które stanowią pomoc w nauczaniu, wspomagają stosowanie oceniania kształtującego. Mogą być wykorzystywane na każdym poziomie nauczania i przedmiocie. Rodzice są partnerami i wsparciem dla nauczyciela i swoich dzieci w procesie uczenia się, w budowaniu atmosfery, która temu procesowi służy.

6. Samoocena

Uczniowie na podstawie podanych kryteriów dokonują samooceny wskazując na elementy, które wykonali poprawnie i elementy wymagające poprawy. O ilości ocen dokonanych w ten sposób decyduje nauczyciel. Samoocena może być również dokonywana za pomocą symboli, kolorowych kropek:

- zielona – wszystko rozumiem,
- żółta – rozumiem częściowo,
- czerwona – nie rozumiem.

Nauczyciel może stosować różne techniki pozyskiwania informacji od uczniów, która dają informację na jakim etapie jest grupa. Są również inspiracją do zweryfikowania dotychczasowych metod nauczania, tempa pracy itp. Nauczyciel wybiera formę, może być ona ustna, pisemna lub graficzna.

7. Ocena koleżeńska

Ocena koleżeńska jest kolejnym krokiem w budowaniu atmosfery zaufania i uczenia się bez konkurencji. Uczniowie/uczennice (na podstawie ustalonych kryteriów oceniania) recenzują swoje prace, dają sobie wskazówki. Ocena koleżeńska służy poprawie pracy, jest oceną kształtującą, a nie sumującą i, co ważne, nie jest wykorzystywana do porównywania wyników, a do ustalenia kolejnych kroków uczenia się. Ocena koleżeńska służy więc doskonaleniu informacji zwrotnej i może przynieść wiele korzyści dla uczniów/uczennic:

- stają się bardziej samodzielni, odpowiedzialni za swoją naukę oraz zaangażowani w proces uczenia się,
- lepiej rozumieją, czego się uczą i po co,
- wzrasta u uczniów poczucie własnej wartości, pewności siebie i motywacji do nauki,
- wiedzą, czego jeszcze nie opanowali i czego muszą się jeszcze nauczyć,
- łatwiej przyznają się, że czegoś nie rozumieją i chętniej zadają pytania,
- chętniej przystępują do poprawy swojej pracy i w mniejszym stopniu porównują się z innymi uczniami.

Stosując ocenę koleżeńską uczniowie/uczennice uczą się obiektywnie oceniać, czyli:

- pamiętają, że oceniając pracę kolegi/koleżanki pomagają jemu/jej w nauce,
- oceniając pracę, biorą pod uwagę tylko to, co zostało ujęte w nacobezu,
- formułują ocenę koleżeńską tak, aby nikogo nie raniła, a dawała rzetelną informację pomagającą się uczyć.

Nauczyciel decyduje kiedy i w jakiej formie korzysta z oceny koleżeńkiej, proponuje uczniom/uczennicom, po uzyskaniu ich zgody dopiero stosuje. W NDS mogą być stosowane różne formy oceny koleżeńkiej np.

- „Dwie gwiazdy i jedno życzenie” czyli:
 - dwie gwiazdy = dwie dobre strony pracy,
 - życzenie = coś, co można by zrobić lepiej lub inaczej,

8. Co ze sprawdzianami i kartkówkami w szkole? Inne formy weryfikacji wiedzy

W NDS dążymy do niwelowania standardowych form weryfikacji wiedzy, jakimi są testy i kartkówki. Zwłaszcza w klasach edukacji wczesnoszkolnej są to rozwiązania, które nie sprzyjają procesowi uczenia się. Testy i sprawdziany nie działają na uczniów mobilizująco, ani nie prowadzą do trwałego zapamiętywania wyuczonych na pamięć treści. Ucząc się do sprawdzianu, uczniowie nie wychodzą „poza dostarczone informacje”. Formy te nie sprzyjają procesowi uczenia się głębokiego. Dlatego zastępujemy je obserwacją zespołu nauczycieli, ocenianiem kształtującym, samooceną oraz organizacją gier i ćwiczeń przygotowanych przez samych uczniów. Formy te wspierają proces samodzielnego uczenia się, weryfikują wiedzę i dają dziecku informację zwrotną na temat jego postępów. W klasach starszych do czasu całkowitego zastąpienia sprawdzianów przez inne metody takie jak m.in. praca projektowa przyjmujemy standard obowiązujący wszystkich

nauczycieli przedmiotowych. **W danym tygodniu może odbyć się tylko jeden sprawdzian.** Sprawdziany przygotowywane są pod kątem konkretnych kompetencji i umiejętności wynikających z programu nauczania klasy. Oznacza to, że rezygnujemy z gotowych arkuszy, które są przygotowane pod bliżej nieokreśloną grupę uczniów. Sprawdzianom i kartkówkom towarzyszą elementy oceniania kształtującego takie jak cele, nacobezu, kryteria sukcesu i samoocena.

9. Co zamiast zadań domowych?

W NDS nie stosujemy standardowych zadań domowych wynikających z niezrealizowania przez nauczyciela programu na lekcjach. Czas po szkole powinien być przeznaczony na relaks, odpoczynek na świeżym powietrzu, rozwijanie swoich pasji, a także życie rodzinne. Uważamy, że nie powinien on stawać się czasem, gdzie uczniowie spędzają kolejne godziny nad nauką. W NDS zadania domowe polegają na pracy projektowej i na ćwiczeniach do wykonania dla chętnych dzieci. Dzieci dużo pracują metodą projektu, gdzie praca w domu polega na przykład na zebraniu materiałów, które potem wykorzystuje się w projekcie lub prezentacji robionej w szkole. Jeśli dzieci mają za zadanie zrobić projekt w domu, to jest na to sporo czasu, a tematyka jest dla nich interesująca.

10. Nauka czytania i pisania w klasach młodszych

Nauka czytania

W NDS w edukacji wczesnoszkolnej kompetencje językowe, czyli czytelnicze oraz związane z umiejętnością pisania są dla nas kluczowe. Dajemy dziecku trzy lata na ich nabycie znając różnice rozwojowe z jakimi dzieci zaczynają szkołę. Przede wszystkim staramy się zastąpić nadmiernie respektowany zbyt duży nacisk na aspekt techniczny czytania czyli ładne czytanie: „czytanie jest po to, aby „ładnie przeczytać”, a nie zrozumieć tekst”. Uważamy, że skupianie się tylko na ciągłym powtarzaniu czytanego tekstu, czy czytaniu na głos, ale również prezentowanie bardzo prostych tekstów nie sprzyja nabywaniu kompetencji czytelniczych. Uważamy też, że wymaganie od uczniów perfekcji w czytaniu od samego początku, stawiając czytanie nauczyciela, jako wzór nie jest dobrym sposobem na motywowanie do nauki czytania.

W całym procesie czytania traktujemy na równi i całościowo trzy ważne aspekty:

- krytyczno-twórczy (po co czytam?) , czyli umiejętność oceniania tekstu w powiązaniu z własnym doświadczeniem, wyrażania opinii, wykorzystywania przeczytanych treści oraz refleksy.
- techniczny (jak czytam?), w którym podstawową umiejętnością jest kojarzenie znaków, zarówno graficznych z fonetycznymi, jak i odwrotnie fonetycznych z graficznymi
- semantyczny (co czytam?), czyli umiejętność dekodowania znaków i łączenia z własnym doświadczeniem, jest to rozumienie bezpośrednich znaczeń zapisanych w tekście

Dziecko na początku ma się nauczyć rozumiejąco-przeżyciowego kontaktu z książką, by późniejsza nauka technicznych aspektów związanych z czytaniem nie odbierała sensu samego czytania, dlatego tak ważne jest wspólne czytanie z dzieckiem i nadanie emocjonalnego charakteru tej czynności.

Lektury czytane dzieciom:

W czasie roku szkolnego w klasie czytamy dzieciom dobrą literaturę dziecięcą. Dzieci biorą czynny udział w procesie wyboru książek do biblioteczki klasowej, również przez cykliczne wyjścia do miejskiej biblioteki. W klasowej biblioteczce mogą znajdować się również napisane przez starsze dzieci recenzje różnych książek. Po ich przeczytaniu dzieci mogą głosować na konkretne pozycje. Wybrana książka jest czytana przez nauczyciela przez ok. 20 min kilka razy w tygodniu (tzw. bostońskie czytanie). Metoda bostońska zakłada codzienne, regularne czytanie dla przyjemności, bez odpytywania i sprawdzania uczniów. Warto stosować ją też w domu. Każdego dnia, przez 10 minut wybraną przez uczniów lekturę czyta nauczyciel na głos. Kolejne 10 minut w ciągu dnia, uczniowie czytają samodzielnie dowolną książkę, komiks lub gazetę. Głównym celem metody jest zbudowanie czytającej społeczności oraz przekonania, że czytanie może być przyjemnością. Wspólne czytanie jest znakomitą okazją do wprowadzania i omawiania kwestii wychowawczych. Dzieci mogą proponować własne książki, które chciałby omawiać w ramach proponowanej przez nauczyciela listy lektur. Prócz tego nauki czytania wykorzystujemy różnorodne materiały językowe takie jak ruchomy alfabet. Różowe, niebieskie i zielone arkusze czytania stopniujące trudność czytanych tekstów. Zawierają one bingo językowe, listy wyrazów i gry językowe i ortograficzne. W obszarze wprowadzania części mowy bazujemy na opowieści o „Królestwie części mowy”, która stanowi punkt wyjścia do integracji treści językowych razem z wielką lekcją o rozwoju pisma.

Nauka pisania:

W NDS staramy się nie skupiać na nadmiernej koncentracji na piśmie jako graficznym zapisie, staramy się wspierać pisanie jako proces ekspresji własnych myśli. Uważamy, że zbyt duże

skupienie na nauczaniu reguł ortograficznych, powodujący u uczniów lęk przed napisaniem słowa, którego się wcześniej „nie przećwiczyło” i schematycznego nadmiernego respektowania reguł ortograficznych. Zastępujemy nadmierną ilość ćwiczeń typu „uzupełnij lukę”, „podpisz obrazem” ćwiczeniami wyrażania siebie m.in. przez tworzenie opowieści, książek i lekturowników.

Zanim dziecko rozpocznie naukę pisania na papierze dbamy o odpowiednie przygotowanie jego ciała (motoryka duża), ręki (motoryka mała) i wyćwiczenie koordynacji oko-ręka. Są to kluczowe zadania na poziomie zerówki i klasy pierwszej. Służą temu różnorodne pomoce w klasie takie jak pisanie w piasku, tablice kredowe, szorstkie litery, ruchomy alfabet, czy metalowe ramki. Przede wszystkim wspieramy również rozwój dużej motoryki dziecka, bowiem wtedy gdy dziecko będzie dobrze sprawne ruchowo, to nauka pisania będzie mu szła zdecydowanie łatwiej. Zaspokajanie potrzeby ruchu w tym względzie jest bardzo ważne. Małej motoryki też nie można pominąć, czyli ćwiczeń palców. Darcie papieru, ugniatanie różnych mas plastycznych, wydzieranki, posługiwanie się małymi przedmiotami, przewlekanie, nawlekanie, zapinanie, rozpinanie to kompetencje niezbędne do kształtowania sprawności manualnej. Dzieci w odpowiednim momencie swojego rozwoju muszą rozwinąć w sobie tzw. prakcję, czyli umiejętność planowania ruchów, która potem pomoże w nauce pisania (wykonywanie płynnych, ciągłych ruchów ręki podczas pisania wzorów literopodobnych, potem liter, sylab i na końcu wyrazów). Zabawy wdrażające do gospodarowania własnymi ruchami i usprawniające koordynację ruchów, ćwiczenia rozmachowe, rytmiczne, zmienne związane z naśladowaniem są bardzo pomocne. Nauka chwytu pęsetowego jest również niezmiernie ważna – czyli prawidłowy chwyt narzędzia psarskiego, trzeba na to zwracać uwagę już od pierwszych prób dziecka związanych z pisaniem, rysowaniem, malowaniem, ale także przy trzymaniu drobnych przedmiotów. Wiele materiałów rozwojowych w naszych klasach w zakresie edukacji sensorycznej posiada specjalne małe uchwyty, niejako wymuszające na dziecku zastosowanie chwytu pęsetkowego. Nauka odpowiedniego chwytu pisarskiego zniweluje późniejsze problemy ze zbyt dużym napięciem ręki. W klasach wykorzystujemy liniaturę 3 poziomową różową, niebieską i zieloną.

Pomiar pisania jest znacznie bardziej złożony niż czytania. Ostrość kryteriów oceny jest w tym przypadku umowna, np. w Polsce kładziemy nacisk na połączenia międzyliterowe, choć są one cechą drugorzędną, a proponowane w elementarzach wzory liter są często nienaturalne, nieekonomiczne i mogą prowadzić do błędów w odczytaniu. **W edukacji wczesnoszkolnej korzystamy z autorskiego elementarza do nauki czytania i pisania Ewy Landowskiej, wprowadzającej krój litery elementarzowej jak najlepiej dopasowany do umiejętności dziecka.** W przypadku dzieci leworęcznych lub ze specjalnymi potrzebami dbamy o dopasowanie

sposobów pisania do jego umiejętności np. wprowadzając pismo biblioteczne lub odmienny krój pisma.

11. Rola i zadania nauczyciela

Poziom 0-3

1. Wychowawca, ekspert i opiekun w jednym

Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej w NDS, jest przewodnikiem i pomocnikiem, kształtuje dobrze przygotowane otoczenie oraz atmosferę nauki i dociekliwości po to, aby przeprowadzić uczniów od jednej czynności bądź poziomu do następnych. Podczas kiedy dzieci pracują, nauczyciel często się wycofuje, pozwalając im na naukę na podstawie własnych odkryć i na wyciąganie własnych wniosków. Zamiast dostarczać dzieciom odpowiedzi, nauczyciel pyta, je jak rozwiązałyby ten problem, aktywnie angażując je w proces uczenia się i wzmacniając umiejętność krytycznego myślenia i naukę pracy projektowej. W większości przypadków dzieci uczą się bezpośrednio z otoczenia lub od innych dzieci, a nie od nauczyciela.

Nauczane przedmioty są ze sobą powiązane i interdyscyplinarne, więc nauczyciel musi rozumieć i umieć wytłumaczyć historię, sztukę, muzykę, matematykę, astronomię, botanikę, zoologię, chemię, geografii fizyczną, język, fizykę, geometrię i codzienne zajęcia praktyczne. Nauczyciel jest przygotowany do dawania lekcji indywidualnych lub w małej grupie, rzadko prowadzi zajęcia z dużą grupą. Lekcje są krótkie i precyzyjne. Mają za zadanie zaintrygować dzieci, tak aby zdecydowały się zgłębiać temat samodzielnie. Lekcje skupiają się wokół najbardziej podstawowych danych potrzebnych dzieciom do pracy: nazw materiałów, informacji, gdzie można je znaleźć w klasie i na której półce, jak używać materiałów i co można z nimi zrobić.

Nauczyciele są naukowymi obserwatorami dzieci. Unikają dawania nagród i kar za dobrą lub słabą pracę. Tylko w atmosferze zaufania osobowość dziecka ma szansę się rozwinąć. Dzieci muszą mieć wolność wyboru swoich własnych aktywności i nauczyć się zachowywać, kiedy nie są stawiane im ograniczenia.

Poziom 4-6

Planując proces nauczania w klasach 4-6, nauczyciel, biorąc pod uwagę zróżnicowane możliwości uczniów, decyduje o doborze metod nauczania i środków dydaktycznych oraz tempie realizacji treści nauczania. Czas trwania zajęć edukacyjnych powinien wynikać z możliwości

psychofizycznych uczniów oraz ze sposobu realizacji poszczególnych treści nauczania. Oznacza to, że nauczyciel nie powinien zawsze planować i przeprowadzać zajęć edukacyjnych w systemie 45-minutowych lekcji. Edukacja w NDS jest realizowana w formie kształcenia opartego o ścieżki międzyprzedmiotowe i działania interdyscyplinarne. Co zakłada pracę projektową w dużo szerszych blokach zajęciowych.

12. Jak wygląda nasz dzień?

Nauka w NDS – poziom 0-3

Od 8:30 do 13:30 dzieci rozpoczynają swoją przygodę z odkrywaniem klasy, materiałów przygotowanych przez nauczycieli na półkach z zakresu matematyki, języka polskiego, biologii, historii, muzyki. Wszystkie materiały są pojedyncze, żeby uczyć dzieci cierpliwości i poczucia wspólnoty. Również każda z montessoriańskich pomocy rozwojowych daje możliwość samodzielnego wychwycenia błędu i poprawienia go przez dziecko. W międzyczasie nauczyciele zapraszają dzieci na krótkie 15-minutowe prezentacje danych tematów i pomocy rozwojowych. Umożliwiają one dziecku samodzielną pracę z materiałem, zaplanowanie swojego dnia i wykonanie tzw. „follow up”. Są to rozwinięcia dobrane przez nauczyciela, które poszerzają zakres zdobywanej wiedzy. Dzieci codziennie ćwiczą również kaligrafię, matematykę, a starsze klasy rozkładają zdania na części mowy. **Bardzo ważną rzeczą z którą chcemy również zostawić nasze dzieci jest umiejętność organizacji własnego czasu i planowania, do czego klasie pierwszej służy tablica planowania a w klasach 2-3 „dziennik pracy”, w którym dzieci samodzielnie zapisują wykonane w danym dniu pracę.**

Program edukacyjny w naszej szkole jest zintegrowany i zapewnia wszechstronny rozwój każdemu dziecku. W naszej klasie dzieci poznają świat i uczą się go poprzez wszystkie pięć zmysłów, nie tylko słuchając, obserwując czy czytając. Małe dziecko widzi otaczającą przyrodę i nie dzieli jej na fizykę, chemię, biologię, geografę czy matematykę. W codziennym życiu **wszystko się ze sobą harmonijnie łączy**. Podczas organizowania zajęć i pracy własnej dzieci w zajęciach pojawiają się treści związane z kształceniem języka ojczystego, z matematyką, wiedzą o środowisku społecznym i przyrodniczym, a także elementy wychowania plastycznego, technicznego, muzycznego oraz zajęcia ruchowe.

Zazwyczaj temat przewodni tygodnia, czy miesiąca, wiąże się z każdym przedmiotów, starając się pokazać, że nauczanie obejmuje każdą sferę życia. Przykładowo poznając na historii starożytny Egipt, prezentacje z przyrody dotyczą dorzeczy Nilu, a zajęcia z języka obejmują temat rozwoju pisma i poznawania hieroglifów. Dodatkowo temat ten jest zazwyczaj rozwinięciem wielkich lekcji (o których poniżej), w tym przypadku historii o powstaniu pisma. Pod naszym przewodnictwem całościowy program nauczania pozwala dziecku doświadczyć radości uczenia się, czerpać przyjemność z procesu nabywania tej wiedzy i zapewnia rozwój poczucia jego własnej wartości. **Dostarcza doświadczeń, z których dzieci tworzą swą wiedzę.**

Nasza szkoła wykorzystuje współpracę z wolontariuszami, dlatego w każdej z klas wahadłowo przebywają wolontariusze, którzy przez cały czas rozmawiają z dziećmi w języku angielskim. Głównie prowadzą konwersację na temat tygodnia. Dzięki temu dzieci mają stały kontakt z językiem obcym, naśladują wypowiedzi lektora angielskiego i łatwiej wchodzą w interakcję z językiem obcym, angielski i jego nauka staje się dla nich naturalna.

Pierwsze miesiące szkoły poświęcone są tematowi wokół wielkich lekcji. Jest to **zaproszenie do magicznego świata wiedzy** w formie niesamowitych opowiadań. To swego rodzaju pokaz i więcej ma takie wydarzenie z gawędy przy ogniu albo pasjonującego teatru niż ze zwykłej lekcji. **Wielkie lekcje** mają inspirować, zachęcić do poszukiwań, pytań, samodzielnej pracy i pomysłów na własne projekty naukowe. Wokół tych historii zbudowany jest nasz cały program nauczania, historia o powstaniu wszechświata, o powstaniu życia na ziemi, o cywilizacjach, o historii pisma i o historii liczb. Prócz obowiązków edukacyjnych, dzieci mają swoje obowiązki związane z porządkiem w klasie. To wszystko wykształca w nich odpowiedzialność za grupę i otoczenie, w którym przebywają, są to ważne lekcje pracowitości i bezinteresownej postawy względem innych.

W edukacji wczesnoszkolnej bardzo ważna jest dla nas leśna edukacja. Rozwijamy inteligencję przyrodniczą przez budowanie silnego poczucie więzi z przyrodą i zrozumienie praw w niej funkcjonujących. Staramy się przeciwdziałać syndromowi deficytu natury, dlatego raz w tygodniu poświęcamy czas na obcowanie z przyrodą, nawiązywanie z nią relacji, tworzenie swoich ukochanych miejsc w lesie. Organizujemy lekcje na świeżym powietrzu, eksperymentujemy w świecie botaniki i zoologii. Powinno, to trwale przyczynić się do późniejszej ochrony przyrody oraz wykształcenia wśród dzieci postaw proekologicznych.

Nauka w NDS – poziom 4-6

Plan tygodniowy każdorazowo jest dopasowany do konkretnej grupy dzieci i planu lekcji. Nawiązuje do kompetencji i umiejętności wypracowanych przez dzieci w klasach edukacji

wczesnoszkolnej. Ułożenie dni może zmieniać się w zależności od harmonogramu zajęć. Na początku tygodnia odbywa się krąg prowadzony przez wychowawcę, w trakcie którego uczniowie wspólnie planują swoje zadania i prace w perspektywie dwóch tygodni. Krąg jest przestrzenią do dzielenia się swoimi pomysłami, rozmowy na temat zadań zaplanowanych na tablicy projektowej. Dwa dni w tygodniu przeznaczone są na czas pracy własnej. Dzięki temu kontynuujemy dobrze znany dzieciom sposób pracy z edukacji wczesnoszkolnej. Prócz tego w te dni i pozostałe odbywają się standardowe lekcje przedmiotowe z nauczycielami, którzy realizują swoje własne autorskie ścieżki międzyprzedmiotowe i łączą wiedzę z lekcji z ateriałami na czas pracy własnej. Koniec tygodnia poświęcony jest procesowi autorefleksji, samooceny, weryfikacji kryteriów sukcesu i sprawdzeniu jak mi idzie realizacja mojego planu.

13. Jak nauczyciel gromadzi informacje o postępach ucznia? Co zamiast ocen cyfrowych?

- Portfolio uczniowskie
- Zeszyt Oceniana Kształtującego
- Obserwacje

Obserwacja prowadzona przez cały zespół nauczycieli w jednym wspólnym zeszycie/pliku dająca całościowy obraz funkcjonowania dziecka. Narzędziem wykorzystywanym podczas obserwowania są tzw. ścieżki obserwacji. Jest to rodzaj pisemnych wskazówek, wytycznych, które ukierunkowują i wspierają nauczycielskie obserwacje. Mogą one występować w postaci pytań, na które odpowiedzi ma nam dostarczyć obserwacja. Do obserwacji przygotowany jest arkusz.

- Notatki ze spotkań zespołu
- Notatki ze spotkań z rodzicami
- Ocenianie kształtujące
- arkusze diagnozy – (zespół PP)